

доказів у кримінальному провадженні: методич. рекомен. Київ: МНДЦ при РНБО України, 2017. 79 с.

2. Алексеева-Процюк Д.О., Брисковська О.М. Електронні докази в кримінальному судочинстві: поняття, ознаки та проблемні аспекти застосування. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. Вип. 2. С. 247–253.

3. Яковлев А.Н. Цифровая криминалистика и ее значение для расследования преступлений в современном информационном обществе. Совершенствование следственной деятельности в условиях информатизации: сб. материалов междунар. науч.-практ. конф. (Минск, 12–13 апреля 2018 г.). Следственный комитет Республики Беларусь; редкол.: С.Я. Аземша. Минск: Промышленно-торговое право, 2018. 368 с.

4. Вехов В.Б. «Электронная» криминалистика: что за этим понятием? Проблемы современной криминалистики и основные направления ее развития в XXI веке: матер. Международ. науч.-практ. конф. Екатеринбург, 2017. С. 77.

5. Бахтеев Д.В. Криминалистическая классификация цифровой доказательственной информации. Криминалистика в условиях развития информационного общества (59-е ежегодные криминалистические чтения): сб. статей Международ. науч.-практ. конф. М.: Академия управления МВД России, 2018. С. 44–55.

Зарубей Вікторія Володимирівна,
професор кафедри досудового розслідування
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент;
Рабчун Вадим Володимирович,
ад'юнкт кафедри досудового розслідування
Національної академії внутрішніх справ

ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ХУЛІГАНСТВА, ПОВ'ЯЗАНОГО З БЛОКУВАННЯМ РОБОТИ (ДІЯЛЬНОСТІ) ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Криміналістична характеристика злочинів є важливою складовою методики розслідування. Використання її елементів та кореляційних зв'язків надає змогу більш ефективно планувати розслідування та проводити слідчі (розшукові) дії. Не є виключенням і криміналістична характеристика хуліганства, пов'язаного з блокуванням роботи (діяльності) державних органів,

установ та організацій. Тому її дослідження в ході окреслення елементів окремої методики є беззаперечно необхідним.

Стосовно її визначення І.Ф. Герасимов наголошував на тому, що криміналістична характеристика злочину має не тільки інформаційну роль, але й слугує фактичною базою для вирішення питань, що розглядаються в інших структурних елементах, зокрема: 1) відомості про способи вчинення злочинів надають можливість класифікації їх у методичних цілях та розробки окремих методик розслідування, або диференціювати методичні положення в рамках загальної методики; 2) висунення версій та планування розслідування; 3) тактики окремих слідчих дій [3, с. 8–10]. А інші науковці визначали наступні її завдання:

- виявлення злочинів, висунення версій про злочинний характер тієї чи іншої події;

- висунення версії про особу злочинця;

- висунення версії про вчинення злочину групою осіб;

- використання відомостей про типові місця приховання та реалізації викраденого для розшуку предметів посягання;

- застосування даних про механізм слідоутворення для правильного визначення кола можливих джерел інформації про злочин, більш цілеспрямованої роботи з їх виявлення, для виявлення матеріальних слідів злочину в ході огляду [5, с. 17–19].

Ми підтримуємо позицію В.Д. Берназа, який формулює її як основу на державних статистичних даних науково-обґрунтована система узагальненої інформації та їх джерел про обставини, які були доказані, та інші, які мали значення для попередження, виявлення, розкриття, розслідування та судового розгляду досліджуваних злочинів зазначеної категорії [1, с. 17].

Стосовно наповнення її елементами слід зазначити, що вчені-криміналісти по різному підходять до цього. Зокрема, окремі з науковців визначають такі елементи криміналістичної характеристики: 1) дані про суб'єкта злочину; 2) дані про цілі та мотиви діяльності по вчиненню злочинної діяльності; 3) дані про об'єкт злочинного посягання; 4) дані, що характеризують обстановку, в якій проходив процес злочинної діяльності; 5) дані про механізм злочинної діяльності; 6) дані про наслідки вчинених злочинів [8, с. 58].

В свою чергу, М.В. Салтевський, дослідивши ряд наукових праць та підходів до системи цієї наукової категорії зробив висновок, що вони різняться як за кількістю, так і за змістом елементів. А більшість авторів, як зазначає вчений, виділяють елементи, які можна звести до чотирьох основних:

предмет безпосереднього замаху; спосіб учинення злочину в його широкому розумінні; типова обстановка – «слідова картина» в її широкій інтерпретації; особа злочинця [6, с. 419].

Зі свого боку, нас цікавить дослідження криміналістичної характеристики хуліганства, пов'язаного з блокуванням роботи (діяльності) державних органів, установ та організацій. Тому розглянемо саме ці системи. Так, М.В. Салтевський визначив наступні складові криміналістичної характеристики хуліганства: безпосередній предмет злочинного посягання, типова «слідова картину», спосіб учинення злочину та особа злочинця [7, с. 16].

А вже М.М. Єфімов серед складових означеної наукової категорії встановив наступні: способи вчинення хуліганства; предмет злочинної діяльності; обстановку вчинення хуліганських дій; «слідову картину» вчинення хуліганства; особу потерпілого; особу злочинця (хулігана) [2, с. 317].

Наприклад, Н.О. Кононенко вказала на наявність таких складових: способи вчинення хуліганства; обстановка вчинення хуліганських дій; предмет злочинної діяльності; особа потерпілого; особа злочинця (хулігана) [4, с. 20].

Підсумовуючи, зазначимо, що на основі дослідження наукових джерел, аналізу матеріалів кримінальних проваджень та анкетування працівників правоохоронних органів нами були виокремлено систему криміналістичної характеристики хуліганства, пов'язаного з блокуванням роботи (діяльності) державних органів, установ та організацій, до якої віднесено такі елементи: 1) спосіб підготовки, учинення та приховування злочину; 2) обстановка вчинення злочину; 3) слідова картина; 4) предмет злочинного посягання; 5) особа потерпілого; 6) особа злочинця.

Список використаних джерел

1. Берназ В. Д. Криміналістична характеристика як наукова категорія / В. Д. Берназ // Південноукраїнський правничий часопис. – № 1. – 2006. – С. 16–18.

2. Єфімов М. М. Структура криміналістичної характеристики хуліганства / М. М. Єфімов // Криміналістика у протидії злочинності : тези доп. наук.-практ. конф. (Київ, 16 жовт. 2009 р.). – К. : Хай-Тек Прес, 2009. – С. 315–317.

3. Герасимов И. Ф. Криминалистические характеристики преступлений в структуре частных методик / И. Ф. Герасимов // Криминалистическая характеристика в методике расследования преступлений. – Свердловск: УрГУ. – 1978.

4. Кононенко Н. О. Розслідування хуліганства, вчиненого під час проведення спортивно-масових заходів : дисер. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ: Дніпропетровськ, 2016. – 214 с.

5. Радаев В. В. Криминалистическая характеристика преступлений и ее использование в следственной практике: лекция / В. В. Радаев. – Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1987. – 24 с.

6. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі); Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 588 с.

7. Салтевський М.В. О структуре криминалистической характеристики хулиганства и типичных следственных ситуациях // Криминалистика и судебная экспертиза. – Вып. 25. – Киев. – 1982. – С. 13–21.

8. Тищенко В. В. Корыстно-насильственные преступления: Криминалистический анализ: Монография. – Одесса: Юридическая литература, 2002. – 360 с.

Климчук Михайло Павлович,

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології ННІ № 2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СЛІДИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ СТІЛЬНИКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ, ЇХ ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВИЯВЛЕННЯ

У даний час одним з технічних засобів, які найбільш часто використовуються у протиправних цілях, є засоби стільникового зв'язку. При цьому вони виступають не тільки носіями криміналістично значимої інформації, а й предметами, і знаряддями злочинів. Наприклад, при вчиненні вимагання вже типовими є дії злочинних груп, коли по мобільному телефону висуваються вимоги про зарахування на абонентський рахунок злочинця грошових коштів за повернення викраденого транспортного засобу.

Останнім часом почастишали випадки «телефонного тероризму», коли злочинець, за допомогою засобів зв'язку здійснює завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці